

Безвідклична довіреність як гарантія виконання корпоративного договору

№45, 17 листопада 2022

Юлія Кильчинська,
старший юрист
EVERLEGAL

Головна стаття

Способи захисту корпоративних прав

Компетентна думка

Особливості надання інформації про кінцевого бенефіціара

Нюанси створення громадських об'єднань

Управління бізнесом в умовах воєнного стану

Інсайти, які можуть знадобитися для успішної реєстрації ГО

Особливості функціонування органів управління товариства на період дії воєнного стану

Актуальні особливості створення громадських об'єднань

Одним із важливих механізмів для належного виконання й дотримання умов корпоративного договору учасниками товариства з обмеженою відповідальністю (далі – ТОВ) є оформлення безвідкличної довіреності з корпоративних прав.

У цій статті ми розглянемо особливості видачі та оформлення безвідкличної довіреності з метою забезпечення виконання сторонами їхніх зобов'язань за корпоративним договором.

Відповідно до статті 8 Закону України "Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю" від 06.02.2018 р. № 2275-VIII (з подальшими змінами; далі – Закон про ТОВ) безвідклична довіреність видається з метою виконання або забезпечення виконання зобов'язань учасників як сторін корпоративного договору. Таким чином, безвідкличну довіреність видають виключно учасники ТОВ як сторони корпоративного договору з метою забезпечення виконання зобов'язань за ним. Це насамперед є важливим фактором для визначення кола суб'єктів, які можуть видавати безвідкличну довіреність, та обсягу прав і повноважень, які така довіреність може передбачати. Водночас сторонами корпоративного договору можуть бути не

тільки учасники, а й саме ТОВ і треті особи (наприклад, кредитори ТОВ). Тому безвідкличну довіреність може бути видано з метою забезпечення виконання зобов'язань не тільки стосовно інших учасників ТОВ, а й третіх осіб, що є сторонами корпоративного договору.

Навіщо потрібна безвідклична довіреність

На відміну від інших видів довіреностей, безвідклична довіреність як засіб забезпечення виконання зобов'язань покликана першочергово захищати інтереси довіреної особи. Отже, у разі невиконання довірительом умов корпоративного договору або своїх зобов'язань за ним довірена особа має право використати безвідкличну довіреність для захисту своїх прав і законних інтересів за корпоративним договором.

Оскільки предметом зобов'язань учасників як сторін корпоративного договору є права на частку в статутному капіталі або повноваження учасників, розглянемо ситуації, у яких може бути використано безвідкличну довіреність.

Класичним прикладом для оформлення безвідкличної довіреності є випадки вирішення конфліктних або "тупикових" ситуацій (*англійською* deadlock). Наприклад, у ТОВ є два учасники, кожен з яких володіє часткою, що становить 50 % статутного капіталу ТОВ. При цьому учасники в корпоративному договорі погодили перелік питань, для вирішення яких необхідно прийняття рішення загальними зборами учасників, що вимагає 100 % голосів усіх учасників ТОВ. Оскільки голосування на загальних зборах є правом, а не обов'язком учасника, один з учасників може не брати участі в загальних зборах, утримуватись від голосування за такі питання або голосувати проти, чим може блокувати операційну діяльність ТОВ. Аналогічна ситуація може виникнути, якщо сторони корпоративного договору погодили певний порядок голосування на загальних зборах ТОВ, а учасник ТОВ як сторона корпоративного договору не виконує свій обов'язок реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації. Така ситуація не матиме негативних наслідків, якщо було оформлено безвідкличну довіреність для участі та голосування на загальних зборах учасників з питань, що вимагають 100 % голосів загальної кількості учасників ТОВ. У такому випадку інший учасник зможе на підставі безвідкличної довіреності взяти участь у загальних зборах від імені довірителя та проголосувати за таке питання.

Іншим прикладом може бути оформлення безвідкличної довіреності для цілей реалізації учасником опціону на викуп часток у статутному капіталі ТОВ. Корпоративний договір може передбачати, що в разі порушення іншим учасником ТОВ своїх зобов'язань за корпоративним договором такий учасник повинен продати свою частку в статутному капіталі ТОВ іншому учаснику. Якщо учасник, що порушив зобов'язання, ухиляється від укладення договору купівлі-продажу й оформлення інших необхідних документів, інший учасник може укласти і підписати договір та оформити інші необхідні документи на підставі безвідкличної довіреності. Цей шлях значно простіший від того, щоб

зобов'язувати порушника укласти договір чи визнавати договір укладеним у суді.

Із наведеного можна зробити висновок, що корпоративний договір та безвідклична довіреність, видана з метою забезпечення зобов'язань виконання за ним, повинні визначати, у яких випадках довірена особа може використати безвідкличну довіреність. Зокрема, безвідклична довіреність повинна чітко встановлювати обсяг забезпечених зобов'язань за корпоративним договором та обсяг повноважень, якими наділено довірену особу, з метою захисту своїх прав і законних інтересів за таким договором.

Законом про ТОВ передбачено право довірителя вимагати від представника за безвідкличною довіреністю припинити користуватися довіреністю та відмовитися від неї в разі порушення прав та інтересів довірителя. Крім того, за **Законом про ТОВ** у разі виникнення спору безвідкличну довіреність може скасувати суд. Водночас рекомендуємо чітко визначати не лише випадки, у яких представник може використати безвідкличну довіреність, а й обсяг повноважень за нею. Це дасть змогу уникнути додаткових спірних ситуацій між учасниками в процесі реалізації ними своїх прав за корпоративним договором.

Основні вимоги для оформлення безвідкличної довіреності

Форма довіреності

За **Законом про ТОВ** безвідкличну довіреність видають у письмовій формі, вона підлягає нотаріальному посвідченню. Додатково, у разі оформлення такої довіреності юридичною або фізичною особою, що є нерезидентом, треба взяти до уваги необхідність легалізації довіреності в установленому законом порядку.

Передоручення

Законом про ТОВ передбачено, що особа, якій видано безвідкличну довіреність, не може передоручити вчинення дій, на які вона була уповноважена, іншій особі, якщо інше не передбачено в довіреності. Таким чином, існує можливість прямо передбачити право передоручення на третіх осіб безпосередньо в безвідкличній довіреності.

Строк дії

Законом про ТОВ встановлено, що безвідклична довіреність припиняє дію в разі припинення зобов'язання, для виконання або забезпечення виконання якого її видано. Наприклад, учасники видали безвідкличну довіреність для забезпечення обов'язку учасника відчужити свою частку у випадку реалізації іншим учасником права опціону. Уявімо, що такий учасник реалізував своє право опціону, а інший учасник відповідно до умов корпоративного договору відчужив свою частку в статутному капіталі. У такому випадку забезпечене

зобов'язання (відчужити частку) було виконано, а тому немає потреби застосовувати безвідкличну довіреність з метою захисту прав довіреної особи за корпоративним договором.

Оскільки безвідкличну довіреність видає учасник як сторона корпоративного договору, у разі якщо учасник з будь-яких причин припиняє свою участь у ТОВ (наприклад, ліквідація учасника – юридичної особи) та, як наслідок, більше не є стороною корпоративного договору, безвідклична довіреність також припиняє свою дію.

Додатково довіритель може зазначити в довіреності, що до закінчення строку її не може бути скасовано без згоди довіреної особи або може бути скасовано лише у випадках, передбачених у довіреності.

Безвідклична довіреність як гарантія виконання умов або забезпечення виконання зобов'язань учасників як сторін корпоративного договору є одним з інструментів для реалізації та захисту учасниками своїх прав і законних інтересів за корпоративним договором. Водночас задля уникнення спірних ситуацій та для ефективної реалізації своїх прав за безвідкличною довіреністю сторонам корпоративного договору необхідно чітко визначити випадки, у яких може бути застосовано довіреність, обсяг повноважень за нею та дотримуватись вимог стосовно оформлення безвідкличної довіреності.

© ТОВ "ІАЦ "ЛІГА", ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2022

У разі цитування або іншого використання матеріалів, розміщених у цьому продукті ЛІГА:ЗАКОН, посилання на ЛІГА:ЗАКОН обов'язкове. Повне або часткове відтворення чи тиражування будь-яким способом цих матеріалів без письмового дозволу ТОВ "ЛІГА ЗАКОН" заборонено.

© ТОВ "Інформаційно-аналітичний центр "ЛІГА", 2022

© ТОВ "ЛІГА ЗАКОН", 2022